

KÖRÖSLADÁNY VÁROS ÖNKORMÁNYZAT KÖRNYEZETI ÁLLAPOT ELEMZÉSE ÉS ÉRTÉKELÉSE

2011. augusztus

Körösladány Város Önkormányzat a környezet védelmének általános szabályairól 1995. évi LIII. Törvény 46.§. (1)e) pontja alapján az önkormányzat illetékességi területén elkészíti és helyi újságon és a www.korosladany.hu honlapon keresztül évi két alkalommal közzéteszi a környezet állapotának felmérését és elemzését.

1. Értékvédelem

Körösladány belső térbeli szerkezetének jövőbeni átalakítása nem indokolt. A település törekszik a meglévő, történetileg kialakult térszerkezet megőrzésére, hangsúlyozására és minőségi fejlesztésére. Ebbe a fejlesztési elképzelésbe illeszkedik a településközpont egészének helyi értékvédelmi területté nyilvánítása is.

A jelentős mértékű – a településhez északról csatlakozó – ipari területek kialakulása megváltoztatja a település egészének karakterét, de ez elkerülhetetlen az ipari szerepkör bővítése, dominánssá tévése céljából, és e területek szabályozási előírásai a település jelenlegi kedvező összbenyomását nem rontó változásokkal járnak majd együtt.

A régi tanyasi település szerkezet eltűnt, az új kialakulóban van.

A település legjelentősebb műemléki együttese, helyi védelem alatt álló épületei a település központjában vannak. A településközponti szerepkör továbbra is ide koncentrálódik, a településszerkezetben betöltött szerepe megmarad, sőt várhatóan hangsúlyosabbá válik. Jelenlegi használati funkciói az épületeknek megmaradnak, vagy változás esetén hasonló, az épületek jellegének és a településközpont funkciójának megfelelően változnak, így fenntarthatóságuk gazdasági esélyei biztosítottak látszanak.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Szegedi Irodája nyilvántartásában szereplő **műemléki védelem alatt álló épületek:**

- református templom, Bethlen tér, 463. hrsz.
- Wenckheim-Merán-Kastély, rk. templom, intézői lak, sörház, Wenckheim utca 1850; 1853; 1856; 1879; 1878 hrsz.
- Paplak, magtár, Wenckheim utca 1.;-3-5.; 1876; 1877/1 hrsz.

Helyi védelem alatt álló objektumok:

Épületek:

- Bethlen tér (hrsz.:461), Református parókia főépület homlokzatai.
- Dózsa György utca 2. (hrsz.: 1), községháza főépület homlokzatai.
- Garibaldi tér 1. (hrsz.: 607), vendéglő főépület tömegformája.
- Tüköry utca 1 (hrsz.: 605), posta épület tömege.
- Tüköry utca 2 (hrsz. 465), a főépület utcai homlokzata.
- Tüköry utca 2/1 (hrsz. 464), a főépület utcai homlokzata.
- Tüköry utca 3 (hrsz.: 604), az épület tömege.
- Petőfi Sándor tér 2 (hrsz.: 1874), művelődési ház bejárati épülettömege.
- Petőfi Sándor tér 3. (hrsz.: 639), üzletház sarok épülete Petőfi téri épületszárnyának közterületről látszó homlokzatai.
- Petőfi Sándor tér 4. (hrsz.. 1859), főépület közterületről látható homlokzatai és a - teljesépület befoglaló tömege.
- Petőfi Sándor tér 5. (hrsz.: 660/2), sarokház közterületről látszó homlokzatai.
- Petőfi Sándor tér 6. (hrsz.: 1860), főépület közterületről látható homlokzatai.
- Petőfi Sándor tér 8. (hrsz.: 1861), főépület közterületről látható homlokzatai az ablakok és elhelyezésük kivételével.
- Petőfi Sándor tér 9. (hrsz.: 663), főépület közterületről látható homlokzatai.
- Petőfi Sándor tér 11. (hrsz.: 665), Petőfi téri saroképület közterületi homlokzatai.
- Széchenyi István utca 1. (hrsz.: 666/2), volt iskola épület főépületének befoglaló tömege.
- Széchenyi István utca 3. (hrsz.: 667), a főépület közterületről látható homlokzatai.
- Wenckheim Béla utca hrsz. 1876. fő- és melléképületek egésze (műemlékké nyilvánításig).
- Wenckheim Béla utca hrsz. 1877, az épület egésze (műemlékké nyilvánításig).

Szobrok:

- Petőfi Sándor tér (hrsz.: 1873). I. világháborús hősi emlékmű.

Védett térfalak:

- Bethlen tér nyugati térfala (461 és 464 hrsz. építési telkek és a 462 hrsz közterület közös határa).
- Bethlen tér északi térfala (a 604 és 605 hrsz. építési telkek valamint a 462 hrsz. Közterület közös határa).
- Garibaldi és Petőfi Sándor terek térben összefüggő nyugati és északi térfalai:
- A Tüköry Lajos és Arany János utcák közti szakasz (a 605, -6,-7, -8, -9 és -10 hrsz építési telkek valamint a 462, 634 és 664 hrsz közterületek közös határvonalai) [a térfal környezetidegen elemei: a) 606 hrsz. főépület magassága és lapos tetős kialakítása, b) 609 hrsz. főépület magassága és tető kialakítása],
 - o Az Arany János és a Nadányi Zoltán utcák közti térfal (a 633/3 és /4, 635, -6, -7, -8
 - o és 639 hrsz. építési telkek valamint a 634 és 664 hrsz. közterületek közös határvonala), [a térfal környezetidegen elemei: a) a 636 hrsz. főépület loggiás kialakítása és magassága, a 638 hrsz főépület tetőfedése];
 - o A Garibaldi tér, Nadányi, Arany János utcák közötti törtvonalú térfal (a 660/2, 661, -2, -3 és 665 hrsz. építési telkek valamint a 664 hrsz. közterület közös határvonala), [a térfal környezetidegen elemei: a) 662 hrsz. főépület előkertés beépítési módja és kis beépítési szélessége, loggiás kialakítása].
- Petőfi Sándor tér és a Wenckheim Béla utca térben összefüggő keleti térfala:
 - o A Petőfi Sándor tér keleti térfala (az 1858 és 1864 hrsz. valamint a közöttük lévő építési telkek valamint az 1872 és 1873 hrsz. közterületek közös határvonala);
 - o [a térfal környezetidegen elemei: a) az 1858 hrsz főépület beépítési módja, lapos tetős tömegképzése és magassága és a homlokzat tagolása, anyaga, b) az 1862/1 és -12 hrsz épületek beépítési módja, tetőformája és loggiás homlokzata];
 - o A. Wenckheim Béla utca keleti térfala (az 1851, -1, -2, -3 -4, 5, -6 és 1857 hrsz. Építési telkek valamint az 1875 hrsz. közterület közös határvonala),
 - o [a térfal környezetidegen elemei: az 1854 és 1855 hrsz. épületek tetőformája es tetőtéri loggiái].

- Wenckheim Béla utca keleti térfala (az 1874, -6, -7, -8 és 1879 hrsz. építési telkek, illetve közpark valamint az 1875 hrsz. közterület közös határa.
- Az 1884 hrsz. északi térfala (az 1876, -7,-9, továbbá az 1881, -2 és -3 hrsz építési telkek, illetve park valamint az 1884 hrsz. közterület közös határa), .

A település történetével összefüggő egyedi tájértékek:

- A római katolikus templom (1878 hrsz.) kertjében található sírok: Dr. gróf Almásy Imre (1869-1929), gr. Almásy Imréné gr. Wesselényi Kornélia (1870-1962), gr. Almásy Dénes (1892-1972) és Merán János (1999).

2. Táj- és természetvédelem

Körösladány közigazgatási területének északnyugati része az un. Dévaványa környéke kiemelten fontos Érzékeny Természeti Terület-be, míg **DK-i része az un. Vésztő-Szeghalom környéke** fontos Érzékeny Természeti Terület-be esik (2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet).

Értékes területek továbbá a **Natura 2000 területek**, melyek pontos kijelölése még az egyeztetés időszakában van. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8.) Korm. rendelet, illetve a KMNPI adatszolgáltatása alapján Körösladány közigazgatási területét mind a különleges madárvédelmi területek, mind a különleges természet-megőrzési területek érintik.

Természetvédelmi oltalom alatt nem állnak, de természetvédelem szempontjából értékes területek a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban Természetvédelmi törvény) értelmében az illetékes természetvédelmi hatóság (Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság) által kijelölt, potenciális természeti területnek minősülő erdő-, gyepterületek és vizes élőhelyek. A természeti értékek gazdag tárházát az egykori folyóhálózat vizes élőhelyeinek maradványai, a mélyebb fekvésű területek természetközeli erdő- és gyepfoltjai, valamint a szikes puszták növénytársulásai és az ezeken élő állatvilág jelentik. Az egykori gazdag növényvilág hírmondóinak tekinthető természeti területek az intenzíven művelt szántóföldek közé ékelődve, mozaikszerűen maradtak fenn. A fennmaradást annak köszönhetik, hogy ezek a területek általában a szántóföldi gazdálkodást megnehezítő, kedvezőtlen talaj- (szikes talaj) vagy vízrajzi adottságokkal (vízállásos terület) rendelkező

területek, ezért a szántók térhódításának nem estek áldozatul. Sajnos a területeket szigetszerű elhelyezkedésük, kis méretük miatt jelentős zavarás éri, ezért állapotuk veszélyeztetett, megőrzésük azonban különösen fontos, hiszen egyrészt változatossá teszik a hatalmas összefüggő szántóterületeket, másrészt mint táplálkozó és fészkelő helyek, a térség zöld folyosó hálózatának fontos részei.

A Békés Megyei Területrendezési terv szerint folytonos ökológiai folyosóként nyilvántartott terület a Büngösdí-csatorna, a Sebes-Körös ártere és a Hármás-Körös ártere, az előbbi terv megszakított ökológiai folyosónak nyilvánította a Bikeri-határrészt, a Sima-sziget határrészt, a Titkos-határrészt és a Túzokos-határrészt.

Körösladány Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2002 (IX.17.) sz. rendeletének 6. sz. melléklete szerint **helyi védelem alatt álló természeti értékek** az alábbiak:

1. A meglévő sportpálya (hrsz.: 1848) és az árvízvédelmi töltés (hrsz.: 0225/2) között: platán (*Platanus hispanica*) 2 db, kőris (*Fraxinus sp.*) 13 db, mezei juhar (*Acer campestre*) 1 db, kocsányos tölgy (*Quercus robur*) 9 db.
2. Wenckheim utcában (hrsz.: 1875): a kastély előtt 2 db kocsányos tölgy (*Quercus robur*), az utcában 18 db vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), 3 db kocsányos tölgy, 3 db kőris (*Fraxinus sp.*)
3. Petőfi tér (hrsz.: 1873): 1 db japánakác (*Sophora japonica*), 4 db szilfa (*Ulmus sp.*), 1 db vadvadkörte (*Pyrus pyraeaster*), 3 db platán (*Platanus hispanica*)
4. Garibaldi tér és Wenckheim utca közötti park (hrsz.: 1879): 1 db kocsányos tölgy (*Quercus robur*).
5. Művelődési ház kertje (hrsz.: 1874): 1 db kőris (*Fraxinus sp.*), 1 db ostorfa (*Celtis occidentalis*), 1 db mezei juhar (*Acer campestre*), 1 db kocsányos tölgy (*Quercus robur*)
6. Wenckheim kastély udvara (hrsz.: 1856): 3 db kocsányos tölgy (*Quercus robur*).
7. Volt Gimnázium udvara (hrsz.: 1857): 1 db kocsányos tölgy (*Quercus robur*).
8. Jelenlegi sportpálya területe (hrsz.: 1848): a kastély előtti rézsűben lévő 1 db tölgy (*Quercus robur*) és 1 db platán (*Platanus hispanica*).
9. Református Templom kertje (hrsz.: 463): 1 db juhar (*Acer platanoides*), 1 db szomorú japánakác (*Sophora japonica 'Pendula'*).
10. Posta udvar (hrsz.: 605): 1 db piros virágú vadgesztenye (*Aesculus carnea*).

11. Polgármesteri Hivatal udvara (hrsz.: 1): 1 db vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*).
12. Garibaldi tér 1 sz. épület (hrsz.: 634) előtti villanyoszlopon lévő gólyafészek.
13. Kossuth Lajos u. 2. (hrsz.: 665) sz. alatti ABC kéményén lévő gólyafészek.
14. A Wencheim-kastéllyal és a fási erdőkkel összefüggő – idős szürkenyárákat, tölgyeket és vadgesztenye fasorokat tartalmazó – Sebes –Körös bal partján lévő erdőterületek.

Táji értékek közé a közigazgatási területen található, a régi korok emlékét idéző **kunhalmokat** Körösladány Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2002 (IX.17.) sz. rendelet 4. sz. melléklete egyedi tájértékké nyilvánította.

A kunhalmok a legrégebbi emberalkotta kultúrtörténeti emlékeink. Az Alföld e sajátos tájképi elemei olyan kúp vagy félgömb alakú képződmények, melyek legtöbbször víz mellett, de vízmentes helyen épültek és temetkezési helyként, településhelyként, őrhelyként vagy határjelzőként szolgáltak. Ezen kívül minden korban betöltöttek valamilyen szerepet, ma például az egyik legpontosabb földmérési pontok.

Körösladány közigazgatási területén – a KMNP Igazgatóság adatszolgáltatása alapján - számos kunhalom található. Természetvédelmi törvény erejénél fogva a település közigazgatási területén található kunhalmok **országos jelentőségű védettséget** élveznek.

Körösladány Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2002 (IX.17.) sz. rendeletének 4. sz. melléklete szerint **egyedi tájértékké nyilvánított elemek** az alábbiak:

1. Petőfi tér (hrsz.: 664): 6 db japánakác (*Sophora japonica*), 1 db vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*),
2. Polgármesteri Hivatal kertje (hrsz.: 1): 4 db japánakác (*Sophora japonica*),
3. Református templom kertje (hrsz.: 463): 3 db ezüstfenyő (*Picea pungens*), 2 db selyemfenyő (*Pinus strobus*),
4. A Római Katolikus Templom (hrsz.: 1878) kertjében található sírok: Dr. gróf Almásy Imre (1869-1929), gr. Almásy Imréné gr. Wesselényi Kornélia (1870)1962 , gr. Almásy Dénes (1892-1972) és Merán János (-1999),
5. Sebes-Körös valamikori medre,

6. a régi medret kísérő rézsú.

A holtágak: Folyáséri-Holt –Körös, Vámoszugi-Holt –Körös, Gerzsonzugi-Holt –Körös, Kisasszonyzugi-Holt –Körös, Bakzugi-Holt –Körös, Mihályzugi-Holt –Körös tájképi és természetvédelmi szempontból védelemre érdemes.

3. Környezetvédelem

3.1. Levegővédelem

A levegő védelmével kapcsolatos tevékenységekről szóló, 21/2001 (II.14.) Korm. rendelet szerinti légszennyezettségi zónákat a 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet hirdette ki. Ez alapján a település a 10. zónacsoportokba tartozik. Az uralkodó szélirány É-i és D-i, szélérózióknak kitett terület a település É-i részén található keskeny sáv. A településen határértéket meghaladó légszennyezés eddig még nem volt. A levegő minőségét alapvetően a fűtésből és a közlekedésből adódó füstgáz és porszennyezés határozza meg.

3.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Körösladány szennyezettség érzékenységi besorolása a 7/2005. (III. 1.) KvVM rendelettel módosított 27/2004. (XII.25) KvVM rendelet melléklete alapján „B” érzékeny terület.

A terület folyóvizekkel, holtmedrekkel és csatornákkal sűrűn behálózott. A mérgezi víztározó is kialakításra került az 1970-évi árvízi veszélyeztetés után, 1980-évből majd az 1990-es évek elején is betöltötte funkcióját.

1974-1978 között a Sebes-Körösön duzzasztómű épült. A település területén a Sebes-Körös mentén, a Köröstarcsával határos szakaszon, több holtág is található, melyek védelme, rekonstrukciója kiemelt feladat.

A talajvíz átlagos mélysége 2-4 m között ingadozik, kémiai jellege változatos, kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos és nátriumos típusok sűrűn váltakoznak. A településen kőolaj kutatás során termálvízre bukkantak.

3.3. Talajvédelem

A talajok főként löszös üledékeken, a Sebes-Körös mentén pedig öntésanyagokon képződtek. A hidromorf talajképződmények közül főleg a réti talajok terjedtek ki a legnagyobb területre. A terület másik jellemző talajfélesége, a szikesek. Fő célkitűzések: a talaj mennyiségének, minőségének és sokrétű funkcióinak megőrzésével a fenntartható fejlődés, ezen belül a természeti értékek és a

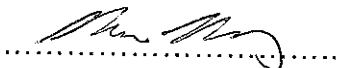
mezőgazdaság optimális működésének és összhangjának biztosítása, a földvédelem korszerű eszközeinek alkalmazása; szennyvízszikkasztásból, állattartásból eredő talajszennyezések megszüntetése.

3.4. Zaj- és rezgés elleni védelem

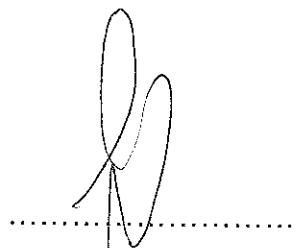
A településen nincsen nagyobb, zajforrással terhelt ipartelep, illetve lakóterületbe ágyazott üzem, telephely. A csekély zajterhelés a település belső és a településen áthaladó, mindkét esetben kismértékű közlekedési forgalomból származik. A település utcái, különösen a szélesebb, viszonylagosan nagyobb forgalmú utcák jól fásítottak, így a zajterhelés elleni védelem külön intézkedést nem igényel. A településen önkormányzati intézkedést igénylő rezgésvédelmi problémák nincsenek.

3.5. Az emberi egészség védelmének környezeti vonatkozásai

A körösladányi lakosok egészségi állapota átlagos és azt közvetlenül veszélyeztető, nagy volumenű, kiterjedt környezetszennyezés nem fordul elő, a közvetett hatások mértéke sem kiugróan magas. Mindazonáltal nem szabad elfelejtkeznünk arról, hogy a hosszútávon várható és remélhető intenzív gazdasági fejlődés tekintetében a környezet-egészségügyi problémák megoldásában fokozottan érvényesülni kell a megelőzés eszközöknek, mivel mind a környezetvédelem, mind az egészségügy alapelve a megelőzés. Az önkormányzat cselekvési köre ebben a kérdésben meglehetősen korlátozott, de folyamatosan fejleszti az egészségügyi szolgáltatásait.

Kardos Károly
polgármester

Ilyés Lajos
jegyző